

строк, необхідний для їх усунення, що не може перевищувати п'ятнадцяти днів з дня отримання заяви особою, яка її подала. Рішення ж про повернення заяви може прийматися тільки тоді, коли: 1) особа не усунула недоліки заяви, яку залишено без руху, в установлений строк; 2) її подала особа, яка не має права подавати заяву; 3) заява подана після закінчення строку, встановленого ст. 461 КПК, і особа, яка її подала, не порушує питання про поновлення цього строку або судді за заявою такої особи не знайшли підстав для його поновлення. До цього слід додати ще й таке: правильність даного висновку підтверджується ухвалою Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 03 вересня 2015 року (справа № 5-1585км15). Нею визначено: «... на стадії вирішення питання відповідності заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами вимогам ст. 462 КПК процесуальним законом передбачено можливість прийняти три види рішень: або залишити заяву без руху, вказавши на недоліки такої заяви, або відкрити провадження за такою заявою, або повернути її у передбачених ч. 3 ст. 429 КПК випадках» [2].

Отже, все це вказує на те, що положення ч. 3 ст. 464 КПК потребують певного корегування. На наш погляд, зміст цієї кримінальної процесуальної норми повинен виглядати так: «3. До заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, яка не оформлена згідно з вимогами, передбаченими статтею 462 цього Кодексу, застосовуються правила частини першої і третьої статті 429 цього Кодексу. Копія ухвали невідкладно надсилається особі, яка її подала, разом із заявою про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами й усіма доданими до неї матеріалами».

Є всі підстави вважати, що таке формулювання виключить випадки неправомірних дій суддів щодо заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, які не оформлені згідно з вимогами ст. 462 КПК, а також порушення прав заінтересованих осіб у кримінальних провадженнях, рішення по яких вступили в законну силу.

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 9 січ. 2018 р.: (ОФІЦ. ТЕКСТ). – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2018. – 404 с.

2. Інформація про правові позиції судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ за 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sc.gov.ua/uploads/tinymce/files/>.

Черняк Наталія Петрівна
к.ю.н., доц., доцент кафедри
кримінального процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ЗУПИНЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ У ЗВ'ЯЗКУ З ОГОЛОШЕННЯМ У РОЗШУК ПІДОЗРЮВАНОВОГО

На стадії досудового розслідування одним із основних завдань кримінального провадження є забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування обставин кримінального правопорушення. Але, на практиці іноді

виникають ситуації, через які органи досудового розслідування не завжди можуть безперервно і своєчасно проводити необхідні слідчі (розшукові) дії та приймати відповідні рішення для швидкого закінчення досудового розслідування. У зв'язку з цим у кримінальному процесі існує інститут зупинення досудового розслідування до моменту усунення відповідних перешкод у його провадженні.

Слід погодитись з думкою багатьох вчених та науковців, які зазначають, що зупинення досудового розслідування – це вимушене припинення процесуальної діяльності органів досудового розслідування внаслідок появи обставин, що не дозволяють здійснити подальше провадження та закінчити досудове розслідування.

За чинним кримінальним процесуальним законодавством України, до зупинення досудового розслідування слідчий зобов'язаний виконати всі слідчі (розшукові) та інші процесуальні дії, проведення яких необхідне та можливе, а також всі дії для здійснення розшуку підозрюваного, якщо зупинити досудове розслідування необхідно у зв'язку з обставинами, передбаченими п. 2 ч. 1 ст. 280 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК).

Так, відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 280 КПК однією з підстав для зупинення досудового розслідування є оголошення в розшук підозрюваного [1].

Слід погодитись з думкою Б. Романюка, про те, що, нове процесуальне законодавство не лише не удосконалило цей інститут кримінального процесу, а й дещо ускладнило його практичну реалізацію порівняно з КПК 1960 року [2, С. 8]. Нині, відповідно до ч. 1 ст. 42 КПК України підозрюваною є особа, якій у порядку, передбаченому ст. ст. 276–279 КПК України, повідомлено про підозру, особа, яка затримана за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, або особа, щодо якої складено повідомлення про підозру, однак його не вручено їй внаслідок невстановлення місцезнаходження особи, проте вжито заходів для вручення у спосіб, передбачений КПК України для вручення повідомлень [1].

Таке повідомлення має бути письмовим і вручається слідчим або прокурором (ст. ст. 277–278 КПК). Слід наголосити, що у ст. 280 КПК України закріплено, що досудове розслідування може бути зупинено тільки після такого повідомлення особі про підозру. Відповідно до вимог ч. 1 ст. 278 КПК України письмове повідомлення вручається у день його складення, а у разі неможливості в спосіб, передбачений КПК для вручення повідомлень, тобто шляхом виклику або приводу.

Повідомлення у кримінальному провадженні здійснюється в порядку, передбаченому главою 11 КПК України, за винятком положень щодо змісту повідомлення та наслідків неприбуття особи. Зазначимо також і те, що відповідно до частин 1–7 ст. 135 КПК України особа викликається до слідчого, прокурора, слідчого судді чи суду шляхом вручення повістки про виклик, надсилання її поштою, електронною поштою чи факсимільним зв'язком, здійснення виклику по телефону або телеграмою. У разі тимчасової відсутності особи за місцем проживання повістка вручається під розписку дорослому члену її сім'ї чи іншій особі, котра з нею проживає, житлово-експлуатаційній організації за місцем проживання особи або адміністрації за місцем її роботи. У ст. 136 КПК України законодавець вказує, що таке опосередковане вручення виклику повинно бути належним чином підтверджене особою, яка отримала повістку про виклик або

ознайомлення з її змістом іншим шляхом. Для цього потрібні: по-перше, підпис особи про отримання повістки, в тому числі на поштовому повідомленні; по-друге, відеозапис вручення їй повістки; по-третє, будь-які інші дані, які підтверджують факт вручення особі повістки про виклик або ознайомлення з її змістом. Якщо особа попередньо повідомила слідчого, прокурора, слідчого суддю, суд про адресу своєї електронної пошти, надіслана на таку адресу повістка про виклик вважається отриманою у разі підтвердження її отримання особою відповідним листом електронної пошти [1].

Також, у положеннях ч. 1 ст. 281 КПК України закріплено, що якщо під час досудового розслідування місцезнаходження підозрюваного невідоме або особа перебуває за межами України та не з'являється без поважних причин на виклик слідчого, прокурора за умови його належного повідомлення про такий виклик, то слідчий, прокурор оголошує його розшук [1].

Тобто, виходячи з вищезазначеного, законодавець передбачає тільки дві підстави оголошення в розшук підозрюваного, а саме:

1. Місцезнаходження підозрюваного невідоме;
2. Особа перебуває за межами України та не з'являється без поважних причин на виклик слідчого, прокурора за умови його належного повідомлення про такий виклик.

Зазначимо і той факт, що в Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні (далі – Інструкція), яка затверджена Наказом МВС України № 575 від 07.07.2017 року, регламентовано, у разі якщо підозрюваний переховується від органів досудового розслідування з метою ухилення від кримінальної відповідальності і його місцезнаходження невідоме, слідчий виносить постанову про зупинення досудового розслідування, яка погоджується прокурором. Якщо досудове розслідування не зупиняється, слідчий виносить окрему постанову про оголошення розшуку підозрюваного та вживає заходів з його розшуку [3].

Тобто, у день прийняття такого процесуального рішення слідчий доповідає про оголошення розшуку підозрюваного керівникові органу досудового розслідування для їх погодження та подальшого направлення керівникові територіального органу, підрозділу поліції або міжрегіонального територіального органу Національної поліції України або його територіального (відокремленого) підрозділу, який здійснює оперативне супроводження кримінального провадження або матеріали діяльності якого стали підставою для початку кримінального провадження, для організації розшуку підозрюваного.

Таким чином, зазначені матеріали повинні містити витяг із ЄРДР, копії письмового повідомлення про підозру, постанови про оголошення розшуку підозрюваного або постанови про зупинення досудового розслідування, ухвали слідчого судді про дозвіл на затримання з метою приводу, довідку про особу або копію документа, який посвідчує особу.

Також Інструкція зазначає, що у кримінальних провадженнях про тяжкі та особливо тяжкі злочини, в яких підозрюваного оголошено в розшук, слідчим вносяться за погодженням з прокурором клопотання до слідчого судді про дозвіл на затримання підозрюваного з метою його приводу для участі в розгляді клопотання про застосування запобіжного заходу. Організація розшукової ро-

боти покладається на керівників оперативних підрозділів.

Після зупинення досудового розслідування в разі переховування підозрюваного від органів досудового розслідування з метою ухилення від кримінальної відповідальності оперативний підрозділ щомісяця письмово інформує слідчого про заходи, ужиті для встановлення його місцезнаходження.

У кримінальних провадженнях про тяжкі та особливо тяжкі злочини, в яких підозрюваного оголошено в розшук, у разі наявності достатніх підстав вважати, що особа може переховуватися за межами України, слідчий відповідно до законодавства вирішує питання про оголошення особи в міжнародний розшук.

Після оголошення підозрюваного у міжнародний розшук відповідно до ч.6 ст. 193 КПК України слідчий звертається до суду з клопотанням про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

Слідчий з метою отримання матеріалів, що характеризують особу підозрюваного, громадянина іншої держави, відповідно до вимог ст. 551 КПК України негайно направляє до країни його походження запит про міжнародну правову допомогу.

У разі отримання інформації про те, що оголошений у розшук підозрюваний, який є громадянином іншої держави, перебуває на території цієї держави, слідчий у стислі строки відповідно до вимог розділу IX "Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження" КПК України у встановленому порядку надсилає запит про міжнародну правову допомогу в кримінальному провадженні або надсилає зазначене кримінальне провадження стосовно вказаної особи разом з клопотанням про передання кримінального провадження.

Отже, враховуючи все вищезазначене, при реформуванні кримінального процесуального законодавства слід пам'ятати про те, що воно є комплексним системним утворенням, котре базується на суспільному пізнанні та знаннях, накопичених у процесі його творення і практичного застосування. Тому основними показниками ефективності та якості чинного кримінального судочинства мають бути його відповідність вимогам Конституції України, правовим принципам, правосвідомості справедливості, спадковості тих положень, які відповідають передовим світовим стандартам і сприятимуть його розвитку та прогресу. Наведені проблеми мають комплексний характер і для їх розв'язання спершу необхідно розглянути статусний характер особи, стосовно котрої є докази для підозри її у вчиненні злочину.

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

2. Богдан Романюк. Зупинення досудового розслідування з підстав, передбачених п. 2 ч. 1 ст. 280 Кримінального процесуального кодексу України // Віче 6/2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.viche.info

3. Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні (далі – Інструкція), яка затверджена Наказом МВС України № 575 від 07.07.2017 року